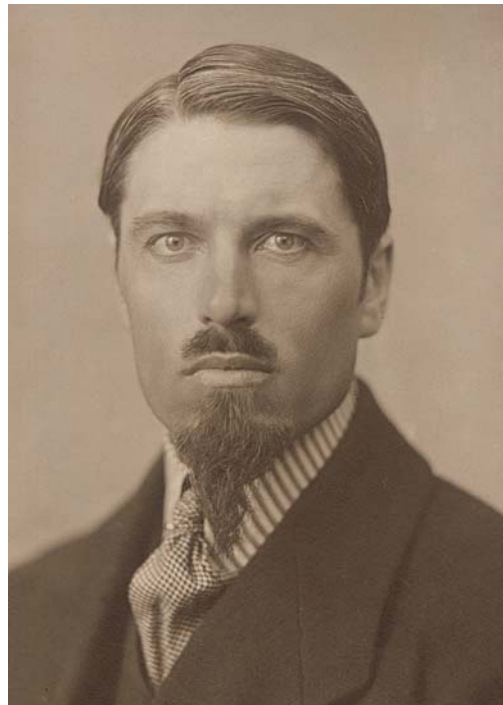

Kārlis MIESNIEKS

1887—1977
Gleznotājs

Stāsts par Kārli Miesnieku vislielākā mērā ir stāsts par Piebalgas saimniekdēlu, kas tēva darbamīlestību un piebaldzēna spītīgo raksturu pūrā saņēmis, pats ar savu darbu nopelnījis naudu augstām skolām, visu mūžu čakli strādājis un mūža otrā pusē lielu atzišanu guvis.

Kārlis Miesnieks dzimis 1887. gada 31. janvārī Cēsu apriņķa Jaunpiebalgas pagasta "Vecviņķos", kur no Viņķu kalna ir gauži gleznains skats pāri Piebalgai. Piebalgā saimnieks vienmēr bijis arī priekšpulis — pirmais sācis sienu vālu, pēdējais vakarā metis darbam mieru. Piebalgā saimnieki ar gājējiem sēdējuši pie viena galda, strēbuši vienu putru, uz baznīcu braukuši vienos ratos. Viņķu Miesnieki bijuši dižā auguma, cietas un izturīgas dabas, pārtikuši, bet ļoti taupīgi ļaudis. Bērnus labprāt sūtījuši skolās, un Kārlis Miesnieks Cēsis izmācījies par skolotāju (1904—1907), tad sapelnījis naudu, dažas nedēļas pamācījis J. Madernieka studijā, līdz devies uz Pēterburgu, kur mācījies Pēterburgas Ķeizariskās mākslas veicināšanas biedrības skolā, 1915. gadā Petrogradā beidzis Štiglica Centrālās tehniskās zīmēšanas skolas teātra dekorāciju klasi. Pirmā pasaules kara gados kopā ar trofeju izstādi apceļojis Krieviju, kur kā labs dzīves vērotājs meklējis tipāžus, ļoti daudz zīmējis skices. 1918. gadā, atgriezies Latvijā, strādājis par zīmēšanas skolotāju. Kopā ar L. Libertu vadījis savu mākslas studiju (1924—1929). Par Miesnieka jaunības gadiem kļūst leģendas — par viņa vētrains raksturu, sadzīvīkumu (dziedājis koros, spēlējis teātri) un humora izjūtu, kas, tiesa, bijusi itin sarkastiska un skarba.

Piebaldzēna rakstura stīgas — vitalitāte un dzīves realisms — pilnībā izpaužas meistarā mākslā. Kārļa Miesnieka gleznās dzīve mutuļot mutuļo, kūš dzīvīgums un prieks. Viņa mākslas īstais saturs ir spēcīgi, asiņu pilni, kaislību sabangoti cilvēki. K. Miesnieka radītie tēli nav mākslīgi konstruēti, tie noskatīti dzīvē, izauguši no bērnības Piebalgā, jaunības Krievijā un dzīves pilnbrieda perioda Rīgā, izauguši no savas apkārtnes un nes sevi noteiktu ideju. K. Miesnieka daiļrades diapazons aptver sadzīves žanru, portretu, ainavu un kluso dabu. Darbos dominē lauku dzīves tematika, parastas ikdienas dzīves un darba ainas, arī portreti gleznoti žanriskā aspektā.

Jau pirmie Kārļa Miesnieka darbi 1920. gada Neatkarīgo mākslinieku vienības izstādē vērsa uzmanību uz jauno autoru un raksturoja viņu kā liela vēriena gleznotāju. Tie izcēlās ar spēcīgajām, pajēlējām krāsām un smago zīmējumu un daudzus izstādes apmeklētājus pārsteidza. Šajos darbos spēcīgi izpaudās savdabīga mākslinieka individualitāte, un atsauksmes par jauno mākslinieku lielākoties bija pozitīvas.

Lielā nozīme Kārļa Miesnieka māksliniecisko principu stabilizācijā, tehnikas un kompozīcijas izkopšanā bija gleznotāja ārzemju ceļojumiem — viņš apceļoja Franciju un Vāciju (1922), Somiju (1929), Lietuvu un Poliju (1932), Vāciju, Šveici un Itāliju (1939).

Šajos braucienos tika laipni uzņemts pie izcilēm pasaules mākslas meistariem, ar ko viņam izveidojās labs kontakts un paties draudzība.

No 1922. gada Kārlis Miesnieks daudz strādāja ainavu glezniecībā, mākslinieka veikumu raksturo viņa dabas būtības izjūta.

Kārļa Miesnieka darbā un dzīvē liela nozīme bija Rīgai, viņš Rīgā uzcēla māju (tiesa, visu mūžu bija piebaldziski taupīgs un kategoriski atteicās no jebkādiem bankas kredītiem). Galvaspilsētā mākslinieks darinājis daudzus darbus, žanriski nozīmīgākie ir portreti un ainavas, meistars gleznojis arī divas mākslinieciski augstvērtīgas altārglezņas — Salaspils un Lielvārdes evaņģēliski luteriskajām baznīcām. Salaspils altārglezņas saturs ir lūgšanas vārds: "Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien." Lielvārdes altārglezna ir Kārļa Miesnieka lielākā glezna — "Jēzus Ģežzēmanes dārzā".

Žanra kompozīcijās K. Miesnieks pievērsās galvenokārt pilsetas un lauku iedzīvotāju dzīvei un darbam. Viņa ainavās vienmēr jūtams cilvēka darba klātbūtne ("Dienišķā maize", 1929; "Jaunpiebalga rudenī", 1955).

Kārlis Miesnieks darinājis lielu skaitu kultūras darbinieku un sabiedrībā plaši pazīstamu personu portretu. Savus portretus K. Miesnieks centies padarīt dzīvus un efektīgus nevis ar spēcīgu ēnu un gaismas spēli, bet gan ar izteiksmīgu un vijīgu zīmējumu. Ļoti raksturīgs un kompozīcijā bagāts ir Emīlijas Benjamiņas portrets, kas pieskaitāms pie izcilākajiem K. Miesnieka gleznotajiem salona portretiem.

Tikai 1959. gadā meistars beidzot sarīkoja savu personālizstādi, kas sākumā tika rādīta Rīgā, bet pēc tam citās Latvijas pilsētās. Personālizstādē Cēsis Kārlis Miesnieks izteicis savu pārliecību mākslā: "Mums jāiet pa tiem ceļiem, kurus gājuši Purvītis, Rozentāls, Romans, Ūders. Mums jārada pašiem sava glezniecība, lai no katra otas vilciena varētu redzēt, ka tā ir latviešu māksla. Māksliniekam vajag tēlot tās zemes iespaudiv, kur viņš dzimis, audzis. Tikai tad viņa mākslai būs vērtība. Latviešu māksliniekam nevajag iet un gleznot Itālijas un Francijas tiltus un upes. Tos daudz labāk uzgleznos viņu pašu mākslinieki. Mums ir tik bagāta daba ar sulīgu, īpatnēju zaļumu, ka māksliniekam te bezgalīgas izdevības parādīt savu prasmi. Bez nacionāla kolorīta, bez tās zemes iespaudiv, kur mākslinieks radies, nav mākslas. Jāglezno sava zeme, savas zemes ļaudis."

Kārlis Miesnieks bijis Latvijas Mākslas akadēmijas pedagogs (1922—1953), profesors (no 1947), darbojies Neatkarīgo mākslinieku vienībā, mākslinieku biedrībā "Sadarbs", no 1945. gada bijis Mākslinieku savienības biedrs. Apbalvots ar Kultūras fonda prēmiju un stipendiju (1922, 1926, 1931). LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1947). LPSR Tautas mākslinieks (1955).

Kārlis Miesnieks miris 1977. gada 25. oktobrī Rīgā, apbedīts Jaunpiebalgas kapos.

Kārlis Miesnieks.
"Dienišķā maize".
1929. gads

Kārlis Miesnieks.
"Kafejnīcas meitene".
1923. gads. Audeklis, eļļa,
109x67. Latvijas Nacionālā
mākslas muzeja īpašums.
No K. Miesnieka sieviešu
portretiem izstāro zināma
lietišķība, tomēr tie ir istas
sievietības aparoti.
K. Miesnieks saviem modeļiem
pievērsies ar dzīvu interesi
un gleznojis tos reālistiski,
iedziļinoties viņu psihē,
rādījis viņus kā apgarotas,
viengabalainas personības

Gimenes lokā. Kārlis Miesnieks kopā ar savu dzīvesbiedri Olgu

Mākslas akadēmijas profesors.
Kārlis Miesnieks 70. gados

Kārlis Miesnieks savā darbnīcā.
30. gadu beigās

Kaislīgs mednieks. Kārlis Miesnieks
Piebalgā medībās. Mākslinieka tēvs
Jēkabs Miesnieks bijis dabas draugs
un dela aizraušanos nosodījis

Kārlis Miesnieks savā darbnīcā.
40. gadi

Zīmējuma lielmeistars.
Kārļa Miesnieka zīmējums.
1926. gads. 80,5x74,5

Mākslinieku karnevālā
"Uguns pakulās".
Kārlis Miesnieks ar divām
mākslas ciontājām mākslinieku
karnevālā 1938. gadā

Izstāžu atklāšana padomju laikos — vienmēr ar tautumeitām Nicas tērsos.
Kārlis Miesnieks savu pirmo personālizstādi izveidoja tikai pēc 40 radoša
darba gadiem — 1959. gadā Valsts latviešu un krievu mākslas muzejā.
Izstāde apceļoja arī Latviju. Attēlā personālizstādes atklāšana Tukumā

"Atpūties? Man nav vaļas pūsties. Mana atpūta ir darbs. Ja kādreiz pagurst roka vai apmiglo acis, es atlaižos divānā, kur vēroju savu darbu iztālēm. Ja ko pamanu labojamu vai man rodas kāda jauna mākslas doma, tūdaļ trūkstos augšā, un mana ota kustas atkal pati no sevis. [...] Darbs veldzē manu garu..." (K. Miesnieks)